

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Ірини Базарової

«Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англомовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки

Актуальність дослідження обумовлена його зверненням до такого важливого аспекту прагмалінгвістики, як стратегічний план комунікації, для вираження якого використовуються комунікативні стратегії й тактики. Діяльність людини, зокрема, комунікація, підпорядкована стратегічним цілям і застосування певних стратегій і тактик у комунікативній взаємодії передбачає вплив на адресата з метою здобути прихильність, досягти згоди та взаєморозуміння. Тому не викликає сумнівів своєчасність звернення здобувачки до стратегічного підґрунтя фатичної комунікації.

Метою дисертаційного дослідження Ірини Базарової є комплексний аналіз комунікативно-прагматичної природи фатичних мовленнєвих жанрів світської бесіди та пліткарства в англомовному художньому дискурсі.

Об'єкт роботи становлять мовленнєві жанри світської бесіди та пліткарства в англомовному художньому літературному дискурсі та кінодискурсі. Предмет дослідження утворюють комунікативно-прагматичні риси жанрів світської бесіди та пліткарства в англомовному художньому літературному дискурсі та кінодискурсі.

Вектор дослідження Ірини Базарової відповідає пріоритетам і цілям планової наукової теми кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Дослідження просодичних характеристик усного англомовного дискурсу» (номер державної реєстрації 0113U000807).

Результати, отримані в результаті дослідження мають беззаперечну наукову новизну як з огляду на опрацьований емпіричний матеріал, так і з урахуванням теоретичного значення роботи. Зокрема, на підставі дефініційного аналізу лексем світської бесіди та пліткарства виокремлено їхні

ядерні та інтегральні семи; надано дефініції поняттям світської бесіди та пліткарства як мовленнєвим фатичним жанрам; уперше визначено ситуативну модель, сценарій, тематику та соціально-прагматичні функції жанрів світської бесіди та пліткарства. Світську бесіду визначено як суто фатичний гіпержанр, а пліткарство – як інформаційно-фатичний жанр. Крім того, описано вживання пліток як однієї з тактик світської бесіди.

Новітнім вважаю також укладення та інтерпретацію типології комунікативних стратегій й тактик учасників фатичного спілкування на матеріалі зображеного персонажного мовлення.

Залучення методу спостереження, описового методу та контекстуально-інтерпретаційного аналізу дозволило Ірині Базаровій вибудувати репертуар мовних засобів світської бесіди та пліток у художньому літературному дискурсі та кінодискурсі.

Цікавим є спостереження про світлу сторону пліток, про їхню здатність зміцнювати дружбу, утворювати інтимний, довірливий характер спілкування, викликати ентузіазм, надавати гедоністичне задоволення, покращувати стосунків з членами певної групи і зміцнювати безпеку певного соціального кола.

Дисертація має логічну й функціонально обґрунтовану структуру. Вона розпочинається вступом, а її основна частина складається з трьох розділів, кожний з яких, своєю чергою, поділяється на підрозділи, сфокусовані на окремих аспектах досліджуваного питання. Кожний із розділів завершується проміжними висновками, які узагальнюються наприкінці роботи у Висновках. Подібне структурно-композиційне рішення дозволяє чітко побачити наскрізну логіку роботи та інтегральний взаємозв'язок її елементів. Слід відзначити, що опрацьовані літературні та кінематографічні джерела винесені авторкою в окремий список, що дозволяє сформулювати вичерпне уявлення про особливості емпіричного матеріалу дослідження.

Результати дослідження можна широко використовувати у навчальному процесі та науково-дослідницькій роботі студентів і аспірантів.

Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і літературною українською мовою. Матеріал викладено логічно, системно й послідовно. Авторка дотримується культури оформлення посилань, чітко розмежовує власні й чужі напрацювання та сумлінно наслідує принципам академічної доброчесності.

Віддаючи належне теоретичній і практичній цінності роботи, хотілося б водночас висловити деякі зауваження рекомендаційного характеру. На мою думку, уточнення потребує тематичний аспект фатичного мовлення: в якому жанрі спостерігається більша варіативність тем: у жанрі світської бесіди чи в пліткарстві? Крім того, виникає запитання: чи досліджувала авторка реакцію на плітки? Чи завжди реципієнт позитивно їх сприймає?

Надані запитання мають дискусійний характер, не знижують вагомості проведеного дослідження і можуть бути прокоментовані під час захисту дисертації.

Таким чином, на підставі ознайомлення з дисертацією та основними публікаціями Ірини Базарової вважаю, що дисертаційне дослідження «Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англomовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)» є завершеним, самостійним дослідженням актуальної проблеми сучасного мовознавства, яке відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03.22р.), а її авторка, Ірина Базарова, заслуговує надання ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія.

26.04.2024

доктор філологічних наук, професор,
завідувачка кафедри зарубіжної літератури
ОНУ ім. І.І. Мечникова

Лесі

ЗАСВІДЧУЮ

ДИРЕКТОР ВІДДІЛУ КАДРІВ

Лесі / Т. В. Мобарська

Леся
Леся ВОЙТЕНКО

